

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2025/150

Karar Sayısı : 2025/249

Karar Tarihi : 11/12/2025

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu

İTİRAZIN KONUSU: 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanun'un 21. maddesiyle değiştirilen ek 7. maddesinin;

A. Birinci fıkrasının birinci cümlesinin “*Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olan...*” bölümünün,

B. Yedinci fıkrasının,

Anayasa'nın 2., 5. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

OLAY: 26/5/2023 tarihli ve 32202 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Evde Bakım Yardımı Yönetmeliği’nin bazı maddelerinin iptalleri ve yürürlüklerinin durdurulması talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa’ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun’un itiraz konusu kuralların da yer aldığı ek 7. maddesi şöyledir:

“*Ek Madde 7- (Ek: 1/7/2005-5378/30 md.; Değişik: 6/2/2014-6518/21 md.)*

Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olan bakıma ihtiyacı olan engellilere, resmî veya özel bakım merkezlerinde bakım hizmeti ya da sosyal yardım yapılmak suretiyle evde bakımına destek verilmesi sağlanır. Hanede birden fazla bakıma ihtiyacı olan engelli bulunması hâlinde, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarının hesaplanmasında birinci bakıma ihtiyacı olan engelliden sonraki her bakıma ihtiyacı olan engelli iki kişi sayılır. (Ek cümle: 21/2/2019-7166/1 md.) Bu fıkranın uygulanmasında, 5510 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesi uyarınca Ramazan ve Kurban bayramlarında ödenen bayram ikramiyeleri hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarının hesaplanmasına dâhil edilmez.

Bakıma ihtiyacı olan engellilere özel bakım merkezlerinde sunulacak bakım hizmetinin karşılığı olarak belirlenecek kişi başına aylık bakım ücreti tutarı, (20.000) gösterge rakamı ile memur aylık katsayısının çarpımı sonucu bulunacak tutardan fazla olamaz. Bakıma ihtiyacı olan engellinin evde bakımına destek için ise (10.000) gösterge rakamı ile memur aylık katsayısının çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar aylık sosyal yardım yapılır.

Bakıma ihtiyacı olan engellilere sunulacak bakım hizmet modeline ve kapsamına, bakım hizmetinden yararlanabileceklerin başvuru şekline, bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılacak kuruluşlara açılış izni verilmesine, çalışmasına, denetimine, ücretlendirilmesine, idari para cezalarının ve kapatılma işlemlerinin uygulanmasına, özel bakım merkezlerine bakım hizmeti karşılığı yapılacak ödemelere ve bakım hizmeti veren resmi kurumlara yapılacak yardımlara ilişkin usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Maliye Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Bakıma ihtiyacı olan engellilerin evde bakımına destek için yapılacak sosyal yardımlara ilişkin iş ve işlemler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca gerçekleştirilir. Bakıma ihtiyacı olan engellilerin evde bakımına destek için yapılacak sosyal yardımın başvuru şekline, değerlendirilmesine, ödenmesine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Maliye Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Birinci fıkra kapsamındaki bakıma ihtiyacı olan engellilere sunulacak bakım hizmetinin karşılığı olarak özel bakım merkezlerine ödenecek bakım ücreti, evde bakımına destek için yapılacak sosyal yardım ile bakım hizmeti veren resmî kurumlara yapılacak yardımlar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

Bakıma ihtiyacı olan engellilere, ücretleri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinden karşılanmak suretiyle sağlanacak bakım hizmetleri, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın temin edilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Birinci fıkra ile belirlenen hane halkı gelir ölçütünü aşan gelir değişikliğinin tespiti hâlinde bu madde kapsamında yapılan ödemeler durdurulur ve değişikliğin meydana geldiği tarihten itibaren yasal faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın katılımlarıyla 10/7/2025 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle başvurunun yöntemine uygunluğu sorunu görüşülmüştür.

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un “Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi” başlıklı 40. maddesinde Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurularda izlenecek yöntem belirtilmiştir. Söz konusu maddenin (1) numaralı fıkrasında bir davaya bakmakta olan mahkemenin bu davada uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması hâlinde bu fıkra da sayılan belgeleri dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine göndereceği hükme bağlanmış; anılan fıkranın (a) bendinde de “İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslı” Anayasa Mahkemesine gönderilecek belgeler

arasında sayılmıştır. Maddenin (4) numaralı fıkrasında ise açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvurularının Anayasa Mahkemesi tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedileceği hükme bağlanmıştır.

3. Anılan İhtizük'ün 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde itiraz yoluna başvuran Mahkemenin gerekçeli kararında; Anayasa'ya aykırılıkları ileri sürülen hükümlerin her birinin Anayasa'nın hangi maddelerine, hangi nedenlerle aykırı olduğunun ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

4. İhtizük'ün 49. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde de Anayasa Mahkemesince yapılan ilk incelemede başvuruda eksikliklerin bulunduğu tespit edilmesi hâlinde itiraz yoluna ilişkin işlerde esas incelemeye geçilmeksizin başvurunun reddine karar verileceği, (2) numaralı fıkrasında ise anılan (b) bendi uyarınca verilen kararın itiraz yoluna başvuran mahkemenin eksiklikleri tamamlayarak yeniden başvurmaya engel olmadığı belirtilmiştir.

5. Yapılan incelemede itiraz yoluna başvuran Mahkeme tarafından 2828 sayılı Kanun'un ek 7. maddesinin itiraz konusu yedinci fıkrasının "...ve değişikliğin meydana geldiği tarihten itibaren yasal faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir." bölümünün hangi nedenlerle Anayasa'ya aykırı olduğunun ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte ortaya konulmaksızın Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunulduğu anlaşılmıştır.

6. Bu itibarla anılan fıkranın "...ve değişikliğin meydana geldiği tarihten itibaren yasal faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir." bölümüne yönelik başvurunun 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından reddi gerekir.

7. Açıklanan nedenle 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanun'un 21. maddesiyle değiştirilen ek 7. maddesinin;

A. Birinci fıkrasının birinci cümlesinin "*Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olan...*" bölümünün esasının incelenmesine,

B. Yedinci fıkrasının;

1. "*...ve değişikliğin meydana geldiği tarihten itibaren yasal faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir.*" bölümünün iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusunun 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından REDDİNE,

2. Kalan kısmının esasının incelenmesine,

C. Yürürlüğün durdurulması talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

8. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Derya ATAUL tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükümleri, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşüldü:

A. Anlam ve Kapsam

9. Bakıma ihtiyacı olan engelli bireylere yönelik sosyal yardım ve bakım hizmetlerinden yararlanmanın şartları ve bakım ücreti ödeme koşulları 2828 sayılı Kanun'un ek 7. maddesinde düzenlenmiştir.

10. Anılan maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesiyle bakıma ihtiyacı olan engelli bireylere, resmî veya özel bakım merkezlerinde bakım hizmetinin verilmesi ya da onların evde bakımına destek sağlanması için hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarının asgari ücretin aylık net tutarının üçte ikisinden az olması şartı getirilmiştir. Buna göre hanedeki tüm bireylerin elde ettiği gelirlerin toplamı dikkate alınmakta olup bu toplam tutar hanede yaşayan kişi sayısına bölünerek kişi başına düşen ortalama aylık gelir belirlenmektedir. Gelirin kaynağı veya mahiyeti ilke olarak önem taşımamakta, her türlü gelir kapsam dâhilinde sayılmaktadır. Kişi başına düşen gelir, asgari ücretin net tutarının üçte ikisinden az ise bakıma ihtiyacı olan engelli bireyin bakım hizmetinden veya evde bakım yardımından yararlanması mümkün olmaktadır. Söz konusu cümlemin *“Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olan...”* bölümü itiraz konusu ilk kuralı oluşturmaktadır.

11. Anılan Kanun'un ek 7. maddesinin yedinci fıkrasında da hane içi gelirden sonradan meydana gelen değişikliklerin bakım hizmeti ve sosyal yardım desteği üzerindeki etkisi düzenlenmiştir. Buna göre bakım hizmeti veya evde bakım yardımından yararlanmakta iken hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelirin birinci fıkrada belirlenen sınırı aşması hâli *gelir değişikliği* olarak kabul edilmektedir. Bu durumda yardım ödemeleri durdurulmakta ve değişikliğin meydana geldiği tarihten itibaren yapılan ödemeler yasal faiziyle birlikte geri alınmaktadır. Geri alma işlemi, genel hükümler uyarınca takip ve tahsil edilmektedir. Söz konusu fıkranın *“Birinci fıkra ile belirlenen hane halkı gelir ölçütünü aşan gelir değişikliğinin tespiti hâlinde bu madde kapsamında yapılan ödemeler durdurulur...”* bölümü itiraz konusu diğer kuralı oluşturmaktadır.

B. İtirazın Gerekçesi

12. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kurallarla bakıma muhtaç engelli bireylerin evde bakım yardımından faydalanmasının koşulu olarak öngörülen gelir ölçütünün bireyselleştirmeye imkân tanınmaksızın kategorik olarak uygulanmasının engelli bireylerin sosyal yardımlardan yararlanma hakkını ölçsüz biçimde sınırladığı, gelir düzeyine göre kademeli bir yardım sisteminin benimsenmesi gerektiği, bireysel ihtiyaçlar ve özel durumlar dikkate alınmaksızın yapılan bu uygulamanın sosyal hakların kullanım alanını daralttığı ve

destek mekanizmalarının etkinliğini ciddi ölçüde zayıflatığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 5. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1. Kanun'un Ek 7. Maddesinin Birinci Fıkrasının Birinci Cümlesinin “Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgarî ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olan...” Bölümünün İncelenmesi

13. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 60. ve 61. maddeleri yönünden incelenmiştir.

14. Anayasa'nın 60. maddesinde “Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir./ Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.” hükmüne yer verilmiştir. Anayasa'nın 61. maddesinin ikinci fıkrasında da “Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır.” denilmek suretiyle engellilerin sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler kapsamında olduğu belirtilmiştir.

15. Anayasa'nın sosyal güvenlik hakkına ilişkin 60. maddesinin birinci fıkrası ve engellilerin korunmasını düzenleyen 61. maddesinin ikinci fıkrası hükümlerine göre devlet, engellilerin korunması ve toplum hayatına uyumunu sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

16. Anayasa'nın 65. maddesi gereğince devlet; sosyal alana ilişkin olarak Anayasa'da belirtilen bu görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirecektir. Bu kaynakları kullanarak ve anayasal ilke ve hükümlere aykırı olmamak şartıyla engellilere yönelik tedbirlerin türüne ve ölçüsüne karar vermek kanun koyucunun takdirindedir.

17. İtiraz konusu kuralda bakıma ihtiyacı olan engellilere bakım hizmeti veya evde bakım yardımı sağlanması için hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarının, asgari ücretin aylık net tutarının üçte ikisinden az olması şartı öngörülmüştür.

18. Kuralla devlet, sosyal yardım ve desteklerin belirli bir gelir ölçütüne bağlı olarak yürütülmesini amaçlamaktadır. Anayasa'nın 61. maddesi uyarınca engellilerin korunması ve topluma uyumlarının sağlanması devletin yükümlülüğündedir. Bununla birlikte sosyal yardımlar mutlak bir hak niteliğinde olmayıp devletin mali imkânları çerçevesinde yerine getirilen kamu hizmetleridir. Sosyal yardımların bireysel ihtiyaçları gözeterek kişiselleştirilmesi önemli olmakla birlikte sistemin işleyişi, denetlenebilirliği ve kaynakların adil dağıtımı açısından nesnel ve genel geçer ölçütlerin belirlenmesi sosyal yardım uygulamalarının temel gereğidir.

19. Kural, sosyal yardım sisteminin adil, sürdürülebilir ve kaynakların etkin kullanımına dayalı bir şekilde işlemesini sağlamak amacıyla nesnel bir gelir ölçütü öngörmektedir. Devletin bu ölçütü belirlerken sosyal yardımın keyfilikten uzak, öngörülebilir ve denetlenebilir bir sistem dâhilinde yürütülmesini sağladığı anlaşılmaktadır. Böylece sınırsız bir kaynakla hareket etmeyen devletin mevcut bütçe imkânları dâhilinde bakıma

ihtiyacı olan engellilere yönelik bakım desteğini daha geniş bir kitleye ulaştırmaya çalıştığı görülmektedir.

20. Kuralla, devletin mali kaynaklarının sınırlılığı çerçevesinde aynı hane içinde birlikte yaşadığı kişiler belirli bir gelir seviyesinin altında olan engellilere yardım yapılmasının bir öncelik olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Yeterli bir yaşam standardı bulunmayan engellilere öncelik tanınması ve bu standardın belirlenmesinde kendisinin yanında ailesinin gelirinin de dikkate alınması devletin mali kaynaklarının yeterliliği kapsamında makul görülebilir bir husustur (benzer yönde değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2020/13, K.2020/68, 12/11/2020, § 18).

21. Ayrıca evde bakım yardımı, devletin engellilere yönelik olarak sağladığı tek destek mekanizması değildir. Eğitim, istihdam, rehabilitasyon, sosyal güvenlik, gelir desteği, vergi muafiyetleri gibi farklı alanlarda da çeşitli koruma ve destek önlemleri bulunmaktadır. Dolayısıyla evde bakım yardımı özelinde getirilen gelir ölçütünün, engellilere yönelik olarak yapılacak diğer sosyal yardımlar için bir engel oluşturduğu da söylenemez.

22. Bu itibarla bakıma ihtiyacı olan engellilere bakım hizmeti veya evde bakım yardımı sağlanması için hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarının asgari ücretin aylık net tutarının üçte ikisinden az olması şartını öngören kural, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup devletin engellilerin korunmasına ve toplum hayatına uyumlarının sağlanmasına yönelik pozitif yükümlülüklerine aykırı bir husus içermemektedir.

23. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 60. ve 61. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 5. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 60. ve 61. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 5. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

2. Kanun'un Ek 7. Maddesinin Yedinci Fıkrasının “Birinci fıkra ile belirlenen hane halkı gelir ölçütünü aşan gelir değişikliğinin tespiti hâlinde bu madde kapsamında yapılan ödemeler durdurulur...” Bölümünün İncelenmesi

24. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri yönünden incelenmiştir.

25. Anayasa'nın 35. maddesinde “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.” denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parasal karşılığı olan her türlü mal varlığının kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20).

26. İtiraz konusu kural, 2828 sayılı Kanun'un ek 7. maddesinin birinci fıkrasında belirlenen gelir ölçütünü aşan bir gelir değişikliğinin tespiti hâlinde kişilere yapılmakta olan,

dolayısıyla *mülk* teşkil eden ödemelerin durdurulmasını öngörmek suretiyle mülkiyet hakkını sınırlamaktadır.

27. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına sınırlama getirilirken temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

28. Anayasa'nın 13. maddesinde “*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*” denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesi uyarınca mülkiyet hakkı, Anayasa'da öngörülen nedenlere bağlı olarak ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın ancak kanunla sınırlanabilir.

29. Anayasa Mahkemesinin sıkça vurguladığı gibi temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

30. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Nitekim bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

31. Kuralda hangi hâl ve şartlarda, hangi kapsamdaki ödemelerin hangi tarihten itibaren kesileceği hususunun herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın kanunilik ölçütünü karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

32. Kural, sosyal yardım ödemelerinin muhtaçlık hâlinin ortadan kalkması durumunda durdurulmasını öngörmekte olup bu yönüyle devletin sosyal yardım politikalarının ihtiyaç sahiplerine yönlendirilmesini sağlama ve kamu kaynaklarının israfını önleme amacına hizmet etmektedir. Bu çerçevede kuralın kamu kaynaklarının amacına uygun, etkili ve verimli bir şekilde kullanılması hedefi doğrultusunda düzenlendiği, dolayısıyla kamu yararı amacını taşıdığı anlaşılmaktadır.

33. Kuralla mülkiyet hakkına getirilen sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca ölçülü de olması gerekir. Ölçülülük ilkesi ise *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılacak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılacak istenen amaç bakımından

sınırlamanın zorunlu olmasını diğerk bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılma istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

34. Muhtaçlık durumu ortadan kalkan kişilere yönelik bakım yardımının sona erdirilmesi, sosyal yardım sisteminin ihtiyaç temelli özelliğinden kaynaklanmaktadır. Bu itibarla gelir düzeyinde artış yaşanması hâlinde bireylere yapılan bakım yardımının kesilmesini öngören kuralın kamu kaynaklarının amacına uygun, etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasına yönelik meşru amaca ulaşma bakımından elverişli olduğu açıktır.

35. Bakıma ihtiyacı olan engellilere yapılacak yardımın ihtiyaç hâli devam ettiği sürece sağlanması gerektiği açıktır. Zira gelir artışı ile birlikte yardımın durdurulmaması, sosyal yardımların ihtiyaç sahibi olmayan kişilere yönelmesine ve sistemin sürdürülebilirliğinin zedelenmesine yol açabilecektir. Dolayısıyla kuralda öngörülen düzenlemeden daha hafif bir sınırlama aracı ile meşru amaca ulaşılmasının mümkün olduğu söylenemez. Bu itibarla kuralın söz konusu amaca ulaşma bakımından gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

36. Gerekli olduğu tespit edilen kuralın orantılı olup olmadığı da değerlendirilmelidir. Orantılılık ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir. Bu adil denge, kişilerin aşırı bir yüke katlandığının tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır. Sınırlamanın orantılılığı değerlendirilirken bir taraftan ulaşılma istenen meşru amacın önemi, diğerk taraftan da sınırlamanın niteliği ile kişilere yüklenen külfet dikkate alınacaktır (*Doğan Depişgen* [2. B.], B. No: 2016/12233, 11/3/2020, § 60; *Arif Güven* [2. B.], B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 58, 60).

37. Kural, yapılmakta olan ödemelerin ileriye etki edecek şekilde durdurulmasını öngörmektedir. Sosyal yardımın başlangıçta hak edilmiş olması, ihtiyaç hâlinin daha sonra ortadan kalkması durumunda da yardıma devam edilmesini zorunlu kılmaz. Nitekim muhtaçlık hâlinin sona ermesi durumunda sosyal yardımın sonlandırılması, yardım sisteminin doğası gereği kabul edilebilecek bir uygulamadır. Bu durum, sosyal devletin sınırsız kaynaklara sahip olmadığı gözetildiğinde sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğinin de bir gereğidir.

38. Bu itibarla kuralın kişiler aleyhine aşırı bir külfete yol açmadığı, kamu menfaatleri ile bireysel menfaat arasında makul bir denge kurduğu anlaşıldığından mülkiyet hakkına ölçsüz bir sınırlama olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

39. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 5. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 5. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

40. Başvuru kararında özetle, itiraz konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanun'un 21. maddesiyle değiştirilen ek 7. maddesinin;

A. Birinci fıkrasının birinci cümlesinin “*Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 2/3 ’ünden daha az olan...*” bölümüne,

B. Yedinci fıkrasının “*Birinci fıkra ile belirlenen hane halkı gelir ölçütünü aşan gelir değişikliğinin tespiti hâlinde bu madde kapsamında yapılan ödemeler durdurulur...*” bölümüne,

yönelik iptal talepleri 11/12/2025 tarihli ve E.2025/150, K.2025/249 sayılı kararla reddedildiğinden bu bölümlere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE 11/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanun'un 21. maddesiyle değiştirilen ek 7. maddesinin;

A. Birinci fıkrasının birinci cümlesinin “*Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 2/3 ’ünden daha az olan...*” bölümünün,

B. Yedinci fıkrasının “*Birinci fıkra ile belirlenen hane halkı gelir ölçütünü aşan gelir değişikliğinin tespiti hâlinde bu madde kapsamında yapılan ödemeler durdurulur...*” bölümünün,

Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve itirazın REDDİNE 11/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI